

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE DNIA 7 Lipca. V. S. ROKU 1806.

ROSSYA.

S. PETERSBURG VS. d. 29 Czerwca. Formować kazano 2 nowe pólki dragonie, Finlandzki i Mitawski, huzarski Grodzieński, 3 strzeleckie w liczbie 24, 25 i 26. Szefami wyznaczeni: Finlandzkiego Półkownik Palicin, Mitawskiego Półkownik Alexiejew, Grodzieńskiego Półkownik Szepielew; 24 strzelców Półkownik Priouda, 25 Półkownik Wuicz, 26 Półkownik Erikson. Zostają komendantami: Charkowskiego pólku dragonii Podpółkownik Józefowicz; Pawłowskiego grenadyerów Półkownik Łokow; Półkownik Potemkin umieszczony w Moskiewskim pólku garnizonowym, Półkownik Brezeman w batalionie Dunamindzkim. Wymazany z rang listy zmarły Pskowskiego pólku dragonii Półkownik X. Szeleszpański. Oświadczono ukontentowanie Grodzieńskiego korpusu kadetów Majorowi Ludwig za porządne przeprowadzenie kadetów Wileńskich do Grodna.

Za najwyższym rozkazem, Minister sprawiedliwości X. Łopuchin donosi byłemu Professorowi Jzydorowi Hayce, proszącemu ażeby z familią swoją w poczet szlachty został policzonym; na prośbę niema zezwolenia; chociaż albowiem pokazuje się z Metryk Litewskich, że Jan Hayko za wierną służbę i syn jego Adam od Królów Polskich był wyniesiony na tę dostojność; żeby jednak Jzydor z tej familii pochodził, iak dowodzi w genealogii od nikogo nie zaświadczonej, na to zgodzić się nie podobno bez ważnych dowodów, tém bardziej, że sam proszący wyznaie, iż przodkowie jego od pradziada byli w stanie kupieckim; ostatni zaś czyli był w służbie, i używał praw szlacheckiego stanu, nie jest dowiedziono.

BRYTANNIA W.

LONDYN 1 Lipca. Ministeryalne pisma i Opozycyine wyznaia, że niema nadziei przywrócenia z Francją pokoju; gdy jednak nie ustaie korrespondencya między naszym i Paryzkim gabinetem, wnoszą iednomysłnie, iż Fox traktuje o zamianę ieńców, która żeby mogła być powszechną, wiadome trudności uprzętnąć trzeba względem Anglików przed wojną zatrzymanych, Francuzów uprowadzonych z S. Domingo, i Hannowerskiej armii, która nad Elbą broń złożywszy, dziś w znaczney części formuie legion tegoż imienia na żołdzie Angielskim. Podobno spodziewaią się Ministrowie trudności wszelkie ułatwić w krótkim czasie, gdy dziś z obustron pozwalaią znaczniejszym ieńcom na słowo powracać do oyczyzny; tak między innemi G. Rochambeau komendant najwyższy armii Francuzkiej przez Murzynów zniszczonej w S. Domingo, wyjechał do Francji na czas niezamierzony; nawzajem nieprzyjaciel uwolnił z Lordami Yarmouth i Elgin kilkanaście osob znaczniejszych pći obojey.

Małżonka Spencera Smith szczęśliwie uszła z rąk nieprzyjacielskich w Brescia za pomocą pewnego Włocha, który korzystał z niedbałey nad nią straży. Unikając przypadków, iakie w podróży przez Niemce potkać mogły, dalszą drogę obrała, i wkrótce iest spodziewana w stolicy naszej z Gothemburga. Zawczora z Deal gabinetowy kurjer na fregacie Clyde pośpieszył do brzegów Francuzkich, iak rozumiemy, niosąc ostateczną odpowiedź względem wiadomej zamiany. Odnowia się pogłoska, że spory zachodzące między Anglią i Prussami, iakoteż między Szwecją, i Fryderykiem z będą zagodzone za pośrednictwem innego Mocarstwa.

Z portów naszych i Francuzkich nie mamy nic ważnego. Admirał Stirling wysłany na spotkanie H. Bu-

naparte, który miał powracać do Europy, długo krążąc blisko wysp Canaryjskich, przygórka zielonego, brzegów Portugalskich i Hiszpańskich, gdy nic nie znalazł, obrócił żagle do Rochefort, i przed wyspą Aix stoi; zdanie iest Angielskich Officyerów, że wspomniona Francuzów eskadra, musi koniecznie powracać do oyczyzny. Z Brestu Gantheaume nie ruszył, chociaż 5 tylko widzi przed sobą naszych okrętów; o wyściu pod żagle Adm. Lallemant z Rochefort niema pewności. Lecz w Boulogne czynią się wielkie obróty; flottylla dywizyami na morze wychodzi dla ćwiczenia zwyczajnego; większa nierównie statków liczba leży u brzegu rozbroiona. Mówią Francuzi, że Napoleon wkrótce tam przybędzie, ażeby obecnością swoją ożywił robotę. Grozić iednak lądowaniem nie może, dopóki obozów nie napełni żołnierzem, który dotąd w Niemczech bawi; dziś widać nad brzegami cokowiek bud i namiotów; lecz taka liczba zbroynego ludu żadnego wrażenia uczynić nie może na umysłach Anglików.

Utrzymuie się pogłoska o blizkiej odmianie Ministrów naszych; ztąd iednak wnosić nie trzeba, że między dzisiejszemi są iakie poróżnienia; podziśdzień wszyscy здаią się pracować iednomysłnie, dla dopięcia wielkich zamianów, iakie są: obrona narodu, utrzymanie panowania na morzu, zachowanie dawnych związków z Mocarstwami lądowemi, formowanie nowych, urządzenie dzierżaw Indyjskich, naybardziej zaś wprowadzenie nowego porządku i oszczędności w administracyą, zebyśmy własnym i obcym potrzebom dostarczyć mogli, bez obciążania ludu nowemi podatkami, i powiększenia długów, które chociaż dziś ogromne, nie są takie którychby opłacenie liczyć między niepodobieństwa należało. Słychać, że Petty mieysca ustąpi Reprezentantowi Thierney, Howick Lordowi S. Vincent; ostatniemu gdy niedawno przybył od flotty, Prezydent Admiralicji dawał wielką biesiadę; zdaie się, iż urząd ustąpi wkrótce, stosując się do powszechnego życzenia całej flotty, która z radością widzieć będzie u steru dawnego wodza zwyciężcę.

W Muzeum Brytańskim znaczną kradzież popełniono; znaczna osoba wyniosła z niego zbior kupfersztychów Hollenderskich szacowany 2500 FS. i dotąd znaleziona nie iest. Niższa izba 4 t. FS. dać kazała za wydatek łożony w sprawie Melvilla, 13 t. na ozdobienie sal Parlamentowych, 7500 na powiększenie wspomnianego Muzeum. Wielorakie powieści o blizkim pokoju i tym podobne żadney odmiany nie sprawiły w papierach naszych; świeże doświadczenie ostrożniejszemi nieco kapitalistów czyni. Fox przychodzi do zupełnego zdrowia; podczas choroby odwiedzał Ministra codziennie następcę tronu. X. d' Yorck nie powrócił ieszcze z podróży przedsięwziętej do brzegów nadmorskich; Kommissya wojskowa, która iemu pomagać miała, nie iest wyznaczona. Pod Loxden ma być wytknięty oboz, do którego zgromadzić kazano 20 t. żołnierza.

Naypoźniejsze wiadomości z Indji wschodniej znać daia, że z eskadr nieprzyjacielskich żadney nie widziano w tych stronach. Batawski Admirał Hartsinck wprawdzie krążył czas nieiaki w odnodze Bengalskiej; niewiadomo czyli tam poymał iakie statki; to niewątpliwa, że oddał się do Batawii. Eskadra Francuzko Hiszpańska z wysp Manilskich przysłana, stoi w ciałninie wysp Sonde, czekając powrotu Chińskiej flotty; Adm. Pellew z Madras ruszył na nieprzyjaciela; czekamy od tego wodza doniesień ważnych. Anglicy w Indjach mieszkaiący na to się zgadzaią, że kompania gdyby użyć chciała szczęścia iey służącego na wojnie, łatwo mogła wyzucć wodzów narodu Marattów, Scindiah i Holcar ze wszystkich dzierżaw; lecz namiestnik Barlow poszedł za opinią Margra-

biego Cornwallis, który głośno radził przed zgonem, ażebyśmy Anglicy nie szukali nowych krajów, przestając na dawniejszych. Z tego względu zalecił G. Lake, ażeby w pisaniu traktatów umiarkowanie zachował.

Z Amerykanami pokoy niepodobny nie jest. Z posłem Pinckney przybył do naszej stolicy drugi Monroe, dla zaczęcia regocyacji. Zgadnąć trudno, co uczynią Angielscy Ministrowie; z wielu iednak okoliczności wnosić można, że są skłonniysi do zgody niż woyny. Posłów naprzód przyjęcie pokazuje, iż liczby nieprzyjaciół narodu naszego pomnażać nie chcemy; z drugiey strony rzecz pewna, że syn Kanclerza Erskine ma wkrótce wyiechać do Ameryki, z mocą zupełną uspokojenia chęci i słusznych pretensyi Kongressu, które nie będą przeciwne honorowi i dobru naszemu. Naostatek widzialne było zmartwienie Ministrów naszych, gdy słyszeli o przypadkowym zabiciu Amerykańskiego żeglarza. Nie tylko nie pochwalono gwałtowności Kapitana Whitby; owszem natychmiast rozkazała Admiralicya odebrać iemu komendę okrętu Leander; równego losu doznają podobno inni, którzy nad instrukcją dozwolili sobie zabierać statki RP. zamykać iey porty, inne czynić krzywdy, które naybardziej rozjątrzyły umysł obywatelów miast handlowych.

Gdy G. Toussaint poymanego w S. Domingo, G. Leclerc odsyłał do Francyi, nie odstępował oycy Kapitan Toussaint i drugi Officyer narodu Murzyńskiego. Wodz oddany został do więzienia; tym zaś kazano ustępować z kraju; obydwu podziśdzień u nas mieszkali; przed kilko d. zabrawszy się na okręt wypłyneli do Indyi zachodniey; niewiadomo czyli przyłączyć się zechcą do rodaków swoich. Wielu Anglików rozumie, iż Miranda potrafił szczęśliwie nakłonić do przedsięwzięcia panującego w Haity Dessalines, i znaczne posiłki od niego otrzymał; lecz ta powieść nie jest pewna; równie iak niewiadome instrukcyje od rządu naszego do Jamaiki i drugich wysp przesłane, co czynić mają Gubernatorowie w zdarzeniu nadzwyczajnym, wspierać zamysły G. Miranda, czyli też obojętnym okiem oglądać na nie.

O urodzeniu tego człowieka różne są zdania; iedni go nazywają Peruańczykiem, drudzy Mexikanem. Wiadomo, że Karol 3 Król Hiszpański chcąc rodowitych Amerykanów przywiązać do rządu swojego, nadał im wielorakie przywileje i swobody, ten między innymi zaszczyt naywiększy, ażeby mógł każdy posiadać urzędy cywilne i wojskowe, w miarę osobistej zasługi. Uformowano potem liczną milicyą; w tey był długo Miranda, i został komendantem Guatimali. Już wtenczas knował zdradę przeciwko Hiszpanom, porozumiewał się z rodakami, przypominając im dawną udzielnosc; rząd ostrzeżony kazał poymać buntownika; uciekł Miranda, i długo żył utajony w Europie; naostatek ukazał się na rewolucyjnym teatrze.

Stan iego dzisiejszy jest zagadką. Jeśli niektórym powieściom wiarę dać mamy, nic ieszcze nie sprawił; opanowawszy wyspę S. Małgorzaty, uyrzał na blizkim lądzie zgromadzonych w ogromney liczbie Hiszpanów, milicyą bardzo liczną wspartych, i nie nie przedsięwziął, dobrze świadom własney nieudolności. Zdaniem drugich już opanował kilka prowincyi lądowych, zciągnął do obozu i uzbroił gromady rodowitych Amerykanów; lecz o tém iego powodzeniu słusznie wątpić trzeba; droga którą miał postępować do Ameryki południowej, nie zgadza się z położeniem Geograficznym; trzeba wprzód było zająć Carracas, Venezuela, Maracaibo, Darien, Carthageng; niżeli poszedł do S. Fe, Nowey Grenady, i innych osad wewnętrznych; zostawiając w tyle nieprzyjaciela, który mocen będzie posiłki przeciąć. Prywatne listy z Jamaiki donoszą wyraźnie, iż Miranda od Anglików posiłek otrzymał bardzo znaczny w amunicyach, orężu, żywności. Niewiadomo, czyli to jest darem rządowym, albo też ofiarą prywatnych obywatelów.

Popham był zapewne z wojskiem i eskadrą na wyspie S. Helene. Dziwno jest żeglarzom Angielskim, iż nieprzyjaciel wysyłając tak wiele okrętów na uszkodzenie handlowi naszemu, które wszystkie płynąc blizko brzegów Afryki zachodniey, znajdować się musiały niedaleko wspomnianey osady, żadnemu tam zawinąć nie kazał. Sam tylko pośpiech w podróży, i chęć utajenia

drogi swoiey może wymawiać kommandantów, że dopuścili bez szkody nam zprowadzić wiele statków bogatych, które z Indyi i morza południowego powracając, łatwo poymane być mogły. Popham bez wątpienia idzie do Montevideo i Buenos Ayres; tak piszą o przedsięwzięciu wodza swego do przyjaciół Officyerowie eskadry, przydając, że w Hiszpańskich osadach spodziewają się znaleźć bogatą zdobycz, to jest wszystkie skarby od lat kilku z prowincyi Plata, Paragway, i okolic zniesione, których dla zaczętey z Anglią woyny, do portów Europejskich przesłać nie można. Rozumiemy, że w tém miejscu Anglicy nie znajdą odporu wielkiego u kommandantów, którzy nie spodziewali się bynajmniej napaści, odgłosem wyprawy G. Miranda potrwożonych.

W pismach naszych czytamy różne wiadomości o nowościach i odmianach, iakie być mają wprowadzone do konstytucyi Rzeskiej; lecz o tych czekać trzeba pewniejszego doniesienia. Lord Keith głównie kommanderujący w ciałninie i na morzu północnym, zbliżył się niedawno do portu Boulogne z kilku okrętami, uważając położenie i obróty nieprzyjaciół; Francuzi ognia nie dawali dla wielkiej odległości. Adm. Russel i Duglas krążą pod Texel; Batawowie zachowują się spokojnie w portach zatrudnieni budowlą i uzbraianiem flott swoich. Kommissarze od Admiralicyi wyznaczeni zwiedzają teraz porty nasze, sądząc o ważności zdobyczy Pruskiej; wszystkie statki na sprzedaż będą skazane. Niedawno ieden z Ministrów powiedział w izbie niższej, że rząd 50 t. FS. przeznaczą na polepszenie losu wysłużonych maytków w szpitalach Chelsea i Greenwich; ta summa będzie wzięta z kapitałów koronie należnych od okrętów zdobytych na nieprzyjacielu.

Posel Pruski Jacobi ieszcze u nas bawi; nawet nie słyhać, żeby gotował się do prędkiego wyjazdu; zkał wniosek, iż nadzieia ugody zarzucona ieszcze nie jest. Część znaczna kupieckiej floty spodziewanej z Jamaiki, do Liverpool zawinęła, ucierpiawszy więcej od wiatrów niż nieprzyjaciela, który raz tylko zdaleka był postrzeżony. Admiralicya wysyłając nowego kommandanta na miejscu Kapitana Whitby, przepisała wyraźnie, ażeby unikał pilnie takich przypadków, któreby rozjątrzyć umysły zniechęcone, i zgodę pożądaną spóźnić mogły. Departament wojskowy do wszystkich Szefów korpusów ochotniczych przesłał zalecenie, ażeby do pewnego czasu zawiesili ćwiczenie onych dawnym sposobem, gotując się do uskutecznienia nowych przepisów, według projektu Windhama. Rządowi Kommissarze w cacey Szkocyi ogłosili, że odtąd ze skarbu dawane będą znaczne nadgrody tym obywatelom, którzy na brzegach kraju swojego połowem ryb zatrudniać się zechcą, na podobieństwo narodu Batawskiego.

Jeden z Officyerów Angielskich floty Lorda Collingwood pod Cadix krążącego, dał następującą wiadomość o naszej i mocarstw nieprzyjaznych potędze na morzu śródziemnym. Hiszpani razem i Francuzi w porcie Cadix uzbroionych i do żeglugi przygotowanych mają okrętów lin. 10, 2 fregaty; okrętów lin. 5 ieszcze uzbraiają; co iesli tak jest, arsenały Króla Katolickiego nie były wypróżnione, iak nieraz głoszono; albo też statki obojętne dostarczyły amunicyą, niepostrzeżone od żeglarzów naszych. W Carthagenie mają Hiszpani 8 okrętów lin. 2 fregaty; w Mallaga 1 okręt lin. 2 fregaty; w Toulonie 1 okręt od 120 armat, 4 inne lin. 4 fregaty; w Genui 2 okręta lin. 2 fregaty; naostatek w Wenecyi 3 fregaty; mniejsze statki, Szebeki, korwety, szalupy nie wchodzi do liczby. Tak więc Hiszpani i Francuzi mają w tych stronach gotowych i uzbraiających się okrętów lin. 31, fregat 15; potęga dość znaczna, gdyby w iedno miejsce zebraną być mogła. Lecz nieprzyjaciel pamiętny klęski w Trafalgar odniesioney, nie rychło ukaze się na morzu, nawet w sile Angielską przewyższającej; a wodzowie nasi zawsze będą mocni przeszkodzić połączeniu wyliczonych eskadr.

Z przeciwney strony Brytańnia W. pod Cadix i w Gibraltarze ma dziś tylko 12 okrętów lin. 4 fregaty, na innych stanowiskach morza śródziemnego, mianowicie przy Sycylijskich i Neapolu brzegach, pod Genuą i Toulonem, na morzu Greckim, 13 okrętów lin. 9 fregat, lecz ponieważ może zdarzyć przypadek, iż Tulońska, Genuńska, i Carthageny eskadra złączy się z Adm. Rossilly w Cadix, Lord Collingwood wkrótce otrzyma zna-

czny posiłek. Woyska na obronę Sycylii przeznaczone nie wychodzą pod żagle. Z New Yorck pewna, iak się zdaie, przyszła wiadomość, iż Miranda wylądował, i przy pomocy Anglików zdobył Carracas. Wczora w izbie niższej czytano proźbę wielu niewiast i dzieci imieniem pisaną, którzy wołają do Parlamentu o uwolnienie Małżonków i oyców swoich z nieprzyjacielskiej niewoli, przez zamianę ieńców. W izbie wyższej Melville pytał się Ministrów, czy iuż jest wyznaczony wielkorządca osad Azyatyckich. Odpowiedziano, że Barlow będzie namiestnikiem, dopóki umowa nie nastąpi z Dyrektorami wschodniej kompanii.

O G. Miranda powiadaia pisma nasze, iż po upadku Jakobinów, którym sprzyiał, r. 1795 skazany na wygnanie, ze Francyi, i wyprowadzony za granicę przez gendarmów, prosił o przejrzenie processu swego, i wymazanie z listy wygnańców; gdy zaś rząd potwierdził wyrok pierwszy, udał się do Anglii, gdzie mieszkał do r. 1803; w którym tajemnie poiechał do Paryża; lecz znowu musiał uciekać, gdy na iaw wyszły jego intrygi przeciw rządowi Konsulowskiemu. Człowiek ten jest iuż niemłody; liczy lat blisko 60, przyjaciel kunsztów i nauk; Plutarch u niego jest najpierwszym z pisarzów; Thrasybulus, Epaminondas, Timoleon pierwsi bohaterowie. Te same pisma zaprzeczają powieściom Francuzkim o Kapitanach Lucas i Linfernet, twierząc że pierwszy nie śmiał walczyć z Nelsonem pod Trafalgar, mniey ieszcze swój okręt wiązać z okrętem jego Victory; drugi bynajmniej nie czekał końca rozprawy, lecz wcześniej flagę zwiesił; obydwo tych Kapitanów okręta po zkończoney bitwie utoneły, nie od zupełnego postrzelania i zepsucia, iako raczej od morskiej burzy. O przybyciu H. Buonaparte do Guadalupy nic nie doniesiono z Barbados; iakoteż o innej eskadrze Francuzkiej, którą widzieć miano w S. Domingo. Przeważa opinia, iż nieprzyjaciel całą potęgę na wschodzie Azyi zgromadza.

A U S T R Y A

WIEDEN 5 lipca G. M. Pietsch w nadgrode 40 letnich zasług otrzymał dostojność szlachecką z potomstwem. Cesarz rozkazał, ażeby część summ ofiarowanych od obywatelów Węgierskich, rozdzielono między ubożonych mieszkańców, cyrkułu Tabor i Budweis w Czechach, Morawii, niższej i wyższej Austrii, Stiryi, Carinthii, Carnioli, Goricyi; pieniądze iuż im rozdane wynoszą 257 t. złot. ryń. podobnym sposobem względnie na potrzebę rozdzielone być mają większe summy, iakoteż zboże i bydło z Węgiar przysłane.

G. Andreossy powrócił do nas z Węgierskiej podróży, zakupiwszy, iak mówią, dla woysk Francuzkich wiele bydła i żywności. Niewiadomo iak długo zabawi w tey stolicy; ma rozkaz oddać Austryakom Braunau, gdy wszystkie warunki traktatu Presburskiego wykonane będą. Z Triestunie przyszła ieszcze wiadomość o wyisciu pod żagle G. Bellegarde i Kapitana Lepine do Albanii; zatem przywrócenie pomienioney twierdzy podobno nie rychło nastąpi. Tymczasem Austryackie woyska zgromadzać się mają na zwyczajne corok ćwiczenia; 4 obozy wytknąć kazano, pod Wels, Graetz, Pesth, i Koenigsgratz; do 2 pierwszych przyidą regimenta w Cyrkule Austryackim rozłożone; do 3. Węgierskie, do ostatniego Czeskie. Dzieło Półkownika Meier o nowej taktyce wojenney chodzi po rękę; podae wielorakie sposoby zachęcenia ludzi do służby, przywiązania ich do żołnierskiego powołania; Arcy X. Karol okolnym listem do wszystkich GG. Szefów, i Officyerów zalecił iako Generalissimus, ażeby odtąd wszyscy w postępowaniu, Administracyi wewnętrznej i ćwiczeniu, stosowali się koniecznie do tych przepisów, pod osobistą odpowiedzialnością, bez żadney odmiany, i najmieyszej w półkach różnicy.

Umarł w stolicy naszej uczony Wallenburg biegły w literaturze Orientalney, i językach Tureckim, Arabskim, Perskim; czeka druku między wielo innemi poema Perskiego Poety Ferdusi, Schahname, które na Niemiecki język wytłumaczył, zawierające 120 t. wierszów, 60 t. przypisków. Obywatele Tirolscy iako dawniey poddani Austryackiego domu, mieli zupełną wolność handlowania i bawienia się wielorakim przemysłem we wszystkich prowincyach Monarchii; teraz gdy przeszli pod panowanie Bawarskie, rząd nasz ogłosił, że ta swoboda

może trwać tylko do d. 1 października; poźniey Tirolcykowicie za cudzoziemców uważani będą; handel ich zostanie ograniczony. W tych d. konny posąg Józefa 2 na miejscu wyznaczoném będzie postawiony; doskonałe dzieło bawi oko ciekawe kraiovców i postronnych.

H I S Z P A N I A

MADRID 16 Czerwca. Nie mogąc Hiszpani na własnych okrętach swoich zprowadzać z Ameryki leżących tak długo bez użytku skarbów, postanowili część onych przynajmniej otrzymać za pomocą statków obojętnych; lecz Anglicy o tém uwiadomieni podobno, używają naywiększey ostrożności; tak niedawno poymali okręt Portugalski, na którym z Buenos Ayres posyłano 2 milliony piastrow. Minister morski rozkazał, ażeby 3 okręta lin. które znajduia się w porcie Ferrol, uzbroiono iak nayrychley; zgadywamy, że poniosą posiłek potrzebny osadom zagrożonym przez G. Miranda; spodziewać się trudno, żeby tey eskadrze Anglicy dozwolili spokojnie wynisć. Tymczasem rząd milczy o postępkach tego buntownika; przez co otwarte jest pole wieściom i domysłom, które więcey podobno lękać się nam każą o los rozległych osad, niżby należało, gdybyśmy wiedzieli prawdziwe okoliczności zaczętey wyprawy. Poseł miast Anzeatyckich u dworu Lisbońskiego przelożywszy Regentowi, że przeciwko brzmieniu traktatów, korsarze Afrykańscy u Portugalskich brzegów statki zabierają, prosił, ażeby domagano się u nich o powrót zdobyczy; ma być w tey mierze goniec posłany do Tunis i Tripolu.

F R A N C Y A

PARYŻ 1 lipca. X. Hesse Philipsthal z rzadką męztwa i odwagi sławą broniący dziś Gaetę, był tylko Półkownikiem w służbie Hollenderskiej, nie zaś Gubernatorem Maestrichtu, gdy r. 1793 Miranda szturmował twierdzę; bronił iey X. Fryderyk Hesse Cassel wtenczas; tenże kommanderował, gdy r. 1794 G. Kleber obleżeniem powtórzoném do poddania się przymusił Batawów. Murat w Berg i Clivii zaciagać kazał regiment piechoty na żołd Francuzki. Z Paryża do Mediolanu linia telegrafów stawiać zalecono. W całej Francyi wyrokami rządowym zamknięte i na zawsze zakazane zostały domy gry hazardownych, te nawet, w których ludzie wolność bawienia się kupuiąc, znaczny dochód miastom czynili. Przemogła inne względy i zyski potrzeba ochronienia młodzieży niedoświadczoney od pewney zguby, wielu familii od upadku. Prefektom departamentowym zalecono pilnie i wiernie pod odpowiedzialnością wykonać nowe urządzenie.

Przed kilka miesiącami u Ministra skarbowego znaczną summę ukradziono. Śledząc długo policya nakoniec znalazła, że słudzy Ministrowi szkodę zrobili; wszystkich na 14 letnią pracę w kaydanach skazano. Gdy ogłoszono wyrok Króla Katolickiego, zabraniający Szwedzkim okrętom zawiać do portów Hiszpańskich, dopóki woyna dzisieysza trwać będzie, ażeby towarów Angielskich przywozić, Hiszpańskich nieprzyjaciółom dostarczać nie mogły; znalazło się ich ogółem więcey 70 w Barcellona, Alicante, Mallaga &c. które wszystkie natychmiast musiały ustępować. Marszałek Perignon i G. Ferino od Senatu posłani do Józefa Buonaparte, powrócili z Neapolu. Znaiomy Chimik Berthollet przed kilka laty czytał w Instytucie tuteyszym rozprawę, naucając, że w beczkach wewnątrz dobrze przypalonych, woda przez czas długi świeżą zachowana być może; tego wynalazku prawdę wiele doświadczeniami ztwierdził Kapitan Krusenstern.

X. Badeński opuścił naszą stolicę, powracając do państw swoich. Słychać, iż Napoleon wkrótce podróż przedsięwzemie do Boulogne i drugich portów, zkąd w przeszle lata wyprawę do Anglii gotowano. Dziś głuche milczenie o przedsięwzięciu tak dawno zarzuconém. To pewna, że w głównej kwaterze czynią gotowość na przyjęcie panującego; inni mówią o Włoskiej podróży. Do prędkiego pokoju z Anglikami podobieństwa nie widać; chociaż gońce prawie codzień przybywają z Londynu, i nawzajem nasi często iadą do Anglii, nie rozumiey iednak, żeby prócz zamiany ieńców rzecz inna celem być mogła negocyacyi przewlokley. Lord Yarmouth często bywa u Ministra Talleyrand.

Napoleon rozkazał, ażeby zaczynaając od r. 1807 Minister skarbowy W. Sędziemu dawał 2 mill. franków, która to summa będzie obrócona na powiększenie pensyi sędziowskich w całym kraiu. Innym wyrokiem zniesione jest myto opłacane dotąd na wielu drogach i groblach kraïowych, ażeby handlujący ulgę mieli. W czasie rewolucyi, gdy Jakobińskie prześladowanie wszystko niszczyło, w Annecy mieście Sabaudzkim kupiec Ambert zachował pilnie relikwie SS. Franciszka de Sales, i Franciszki de Chantal; oddane sobie niedawno Biskup miejscowy Dessolles wniósł do katedralnego kościoła uroczystym obrządkiem, z pociechą ludu wiernego. Wielu Oficyerom naszym, którzy za urlopem bawili się w Paryżu po zakończoney kampanii w Niemczech, kazano teraz powracać do chorągwi, ażeby swoich żołnierzy w porządku odprowadzili do granic oyczystych.

Z Neapolu wiadomość przysłała, że w Sala miasteczku prowincyi Salerno powstała burza, której gwałtownością oderwana część znaczna blizkiej góry więcey 100 mieszkańców zabiła lub raniła. Niedaleko stojący regiment Francuzkiej dragonii dał ratunek nieszczęśliwym. Wyrachowano dokładnie, iż teatra w stolicy naszej licząc ogólnie, mają dziennego dochodu 16 t. franków, co na rok wyniesie blisko 6 mill. fr. Papiery nasze nigdy od rewolucyi na tak dobrym stopniu ieszcze nie były; płacą się po 60 od 100. Trudno w tym wzroście nie widzieć skutków pokoju spodziewanego, inni iednak rozumieją, że odmianę sprawiła wielość gotowych pieniędzy, które z zagranicy przywieziono.

O czynnościach morskich rząd milczy; wspomniawszy niedawno o zniszczeniu Angielskiego handlu w kraïach Murzyńskich przez eskadrę iedną, nic iuż nie rzekł o obrócie 14 innych; przez Londyn słyszemy że 2 z nich mniejsze pokazały się w Indyi zachodniej; zostaje 12, o których krążeniu same tylko domysły mieć możemy. O nowey którą uzbroiono w Toulonie, powiadaia, iż większa będzie niż rozumiał nieprzyjaciel. Przed portem Marseille pokazały się niedawno w liczbie znaczney Angielskie okręta; jest domysł, że chcą przeymować rozmaite statki, na sławny iarmark do Beaucaire płynące. Obywatele wspomnionego miasta narzekaią, że handel ich znacznie upadać zaczął, odtąd iak Genuę rząd Francuzki zagarnął; przeto wielu kupców z Marseilli przeniosło się do Genui. Czekamy niecierpliwie skutku obietnicy przez pisma rządowe danej, że woyska nasze opuszczą kray Niemiecki; podziśdzień żadna dywizya na brzeg lewy Renu nie przeszła; niektóre tylko regimenta zbliżyły się do prawego. Utrzymuje się pogłoska, że d. 15 Sierpnia zacznie się uroczystość zapowiedziana stolicy naszej tak dawno, i tylekroć odroczonej; na ten czas 40 t. żołnierza od armii Niemieckiej ma stanąć pod murami Paryża. Napoleon przed kilko d. oglądał fabrykę kartunów. Ob. Oberkamp; ten człowiek pracowity i przemysłny przed kilkonastu lat przybył do nas w ubogim stanie, nic nie mając prócz talentu swego; dziś ma milliony i fabrykę własną, która między naypierwszemi trzyma wysokie miejsce. Duchowieństwo Francuzkie niedawno złożyło katechizm, krótkim sposobem i iasnym dający naukę Chrześciańską ludowi. Rząd rozkazał, ażeby ten iedynie był dla Katolików używany w całym narodzie. Minister Portalis drukowanie książeczki na lat 10 oddał iednemu z tutejszych księgarzów za 300 t. fr. Poseł Turecki zawczora odwiedzał szpital ślepych, w którym utrzymuje się 500 osob dotkniętych tą niemocą, czynił przez tłumacza wielorakie pytania, oglądał ciekawie porządek, odchodząc wszystkich obdarzył.

P R U S S Y.

BERLIN 12 lipca. Według rachunku dokładnego, Prowincya Szląska Pruskiego w r. 1805 liczyła ogółem dusz 2 milliony 47 t; gdy ią zawoiował i do Monarchii przyłączył Fryderyk W. nie znaleziono mieszkańców nad million 300 t. Zaślubionych par było 15 t. 300; narodziło się dzieci 89754, umarło osob 73086. Samych dzieci umarło z ospy naturalney 6829; nowy dowod, iak ieszcze podziśdzień w państwie Pruskim zaniedbane jest szczepienie ospy krowiej. Dotąd posłowi naszemu Jacobi nie jest posłany rozkaz opuszczenia Londynu; trwaią więc negocyacye; lecz tych koniec, iakoteż ugodzenie zatargów z rządem Szwedzkim zaszyłych, zasłona nieprzebita pokrywa.

Pomerania traktatem Westfalskim r. 1648 ustąpiła na Szwecyi w nadgrode pomocy danej XX. Rzeskim na wojnę z Austryakami, dotąd używała dawnych przywileiów i swobod. Gustaw Adolf edyktem danym d. 26 Czerwca nową kraïowi temu dał postać. Wyliczywszy, że urządzenia iego dla dobra poddanych czynione, znalazły wieloraką do wykonania przeszkodę w Stanach, które mianowicie zprzeciwiły się formowaniu milicyi, gdy iuż nieprzyjaciel granicom zagrażał, odsyłaiać dzieło do Seymu Rzeskiego; że gdy inne kraie Niemieckie przez wprowadzenie odmian pożytecznych, dawno wzięły lepszą postać, mają powiększoną ludność i dochod, kwitnący handel, porządek, oświecenie, sama tylko Pomerania trzymaiąc się statecznie dawnych zwyczajów, nie postąpiła bynajmniej; dla tych przyczyn Król znosi dzisiejszą konstytucyą Pomeranii i wyspy Rugen, rozwiązuię ich stany, a nadaie konstytucyą Szwedzką r. 1772 przez Oycę swego Gustawa 3 napisaną; Niemieckie prowincye odtąd składać nie powinny oddzielney cząstki Szwedzkiego państwa, lecz do niego wcielone zostaną, używaiąc przywileiów nadanych 4 stanom narodu, Szlachcie, duchownym, mieszczanom, i chłopom; iak rodowici Szwedzi. Pomerania iednak należeć nie ma do płacenia długów Szwedzkiej korony dotąd zaciągnionych. Ogłoszenie woli swojej zlecił Gustaw Adolf GL. Essen Gubernatorowi prowincyi. Na ułatwienie interessów zciągających się do samej tylko Pomeranii, przyrzekł Monarcha zwolywać na Sejm Reprezentantów teyże prowincyi.

Jest wiadomość, że rząd nasz chcąc odzyskać okręta zabrane przez Anglików, i wolny handel przywrócić kraïowi całemu, obowiązuię się wrócić Jerzemuz Elektorat Hannowerski po skończoney wojnie na morzu; z obustron umówione być mają inne warunki, których treść niewiadoma. Interes Koadiutoryi Elektora Arcy Kanclerza nie jest ułatwiony; dotąd pomienionego urzędu zdawał się być pewnym Graf Stadion poseł Czeski w Ratisbonie. Z Wiednia doniesiono, iż między wielo innemi projektami, kommissya skarbowa z naybardziej roztrząsa; pierwszy radzi wszystkie długi zapłacić w iednym r. przez oddanie w cyrkulacyą odpowiadaiącey summy papierów nowych; drugi zabronić wprowadzenia do Monarchii towarów służących, iak mówią, zbytłkowi. Wykonanie pierwszego odieleby cenę papierom nad potrzebę rozmnożonym, iakośmy widzieli niedawno u Francuzów; drugi projekt pozbawiłby obywatelów wielu wygod, które zwyczaj i nałog odmienił w potrzebę, iakie są kawa, cukier, &c. Królowa Szwedzka wkrótce spodziewana jest do Stralsundu, gdzie w r. terazn. odprawić się ma seym walny Pomorski, stosownie do ustaw nowych. Podatki na dzisiejszym stopniu zostawiono.

W Ł O C H Y.

MEDIOLAN 25 Czerwca. Cokołwiek mieliśmy woyska Francuzkiego w Lombardyi, wszystkie wyprowadzono do prowincyi z Austryą graniczących. Z Piemontu, Liguryi, departamentów za Alpami leżących przychodzi codzięń w znaczney liczbie młodź, nowozacięzna, na dopełnienie półków; ta w miastach rozstawiona ćwiczy się pilnie w swoim rzemieśle. Przez Nice i Genuę ciągnie kilka regimentów; ale te do Neapolu są przeznaczone. G. Marmont dotąd stoi w Friulu Weneckim. Ogłoszono u nas wyrok rządowy, zabraniaiający Arcy Biskupom i Biskupom Włoskim wyieźdzać z kraiu bez pozwolenia rządowego; opłata dworowi Rzymskiemu za Bulle należna, nie ma przenosić części 4 rocznego dochodu Beneficyów kościelnych. Drugi wyrok stanowi 3 Meńnice dla całego kraiu, w Mediolanie, Wenecyi, Bononii.

RZYM 20 Czerwca. Lucian Buonaparte z Tivoli przenosił się na mieszkanie do stolicy naszej w pałacu Lancellotti, który ozdobił naypiękniejszemi zabytkami upłynionych wieków w Malarstwie i rzeźbie. Woyska Francuzkie dotąd ieszcze ciągną ku południowi przez kray kościelny; do oblężenia Gaety przygotowania dłużej trwać będą, niżeli rozumiano. Słychać, że X. Hesse Philipsthal pracą wyniszczony chorował; komunikacya z morzem nie przecięta podziśdzień. Jak długo może trwać oblężenie warowney twierdzy, wnosimy z małego zamku Tronto, którego Francuzi 56 d. dobywali; przed ostatnim szturmem w d. iednym 650 bomb wrzuciono do niego.